

Slachtoffers stonden uren met de handen omhoog

Wanneer men van 't monsterproces tegen de acht Amersfoortse landwachters en oud-politiemannen sensationeel nieuws zou verwachten, dan is aan deze illusie, althans voor wat betreft de gisteren gehouden eerste zitting, wel grondig de bodem ingeslagen. Dat kan ook moeilijk anders want een groot deel van deze zitting was gewijd aan de identificatie van de verdachten, de voorlezing van de uitgebreide dagvaardingen en het verhoor van verdachten. Het eerste punt leverde weinig bijzonders op; ook hierbij bleek weer, dat bij zo goed als allen de weg naar het landwachterschap geleid had via het partijlidmaatschap van de N.S.B., over de W.A., naar het beruchte keurkorps, dat zoveel leed en ellende onder de burgerij heeft gebracht. Des te pijnlijker waar het door eigen landgenoten werd veroorzaakt.

De overval op de fam. Rijper

Opvallend in de verhoren was de over het algemeen zeer onsympathieke houding van de verdachten, die innerlijk onbewogen in de beklaagdenbank stonden en de opsomming van hun gruweldaden als een verhaal zonder inhoud over zich lieten gaan. Geen spoor van spijt, van inkeer of berouw. Bij sommigen zelfs een pogen om zich door sofismen aan de schuld te onttrekken. Als de president van het Hof b.v. aan Loeffeld vraagt of hij lid van de Landwacht geweest is, ontkent hij dat ten stelligste, maar als mr. De Boer dan aanvoert, dat bekend is dat hij zelfs de rang van Opperscharführer heeft bekleed, dan zegt hij: „Niet bij de Landwacht, maar bij de hulplandwacht.”

Zo zijn er meer, die zich trachten te verschuilen achter uitvluchten of hun heil zoeken in ontkenningen.

Van meer belang zijn de afgelegde getuigenverklaringen. De meest preciese verklaringen waren wel die van de weduwe van wijlen ds. Rijper, de dappere illegale Strijder die in de winter van 1944 zijn medewerking aan het verzet met de dood moest boeten.

Zij verhaalde hoe de landwachters in November 1944, terwijl de familie luisterde naar de Engelse zender, haar kamer binnendrongen en alle aanwezigen sommeerden de handen omhoog te steken. Hierna haalde de bende alles overhoop op zoek naar wapens, waarbij zij op brute wijze tekeer gingen. Vooral Frima gedroeg zich hierbij op onbeschaamde wijze. Hij werd door een der zoons van getuige herkend, daar hij een vroegere klasgenoot was. De vele bijbels, die ds. Rijper bezat, werden onder hoongelach rondgegooid, begeleid door spottende opmerkingen. Een der zoons werd met een touw vastgebonden, andere kinderen werden gefouil-

leerd, terwijl de familieleden uren met de handen omhoog moesten blijven staan. Later werden de kinderen zowel als de dominee geboeid op een vrachtwagen gezet en twee dagen nadien volgde na het verhoor van ds. Rijper en twee zijner zonen de fusillade van deze drie personen.

Hierna kwam het aandeel ter sprake, dat Frima in deze overval heeft gehad. Volgens een door hem afgelegde verklaring wist hij bij voorbaat, dat toen de wapens werden uitgeleverd, ds. Rijper zou worden doodgeschoten, ter zitting trachtte hij zijn aandeel in deze overval echter te verkleinen.

Verdachte Groen, die door mevr. Rijper met zekerheid werd herkend als een der landwachters, die de huiszoeking verrichtten, ontkende hierbij tegenwoordig te zijn geweest, andere verklaringen duiden echter wel op zijn aanwezigheid.

Nog werd mej. J. C. M. Rijper gehoord, die door Frima en Schipholt werd gearresteerd, toen zij enige onderduikers ging bezoeken. De codebrief, vermeldende de namen van deze personen, werd bij fouilleren op haar aangetroffen, doch zij weigerde de namen bekend

te maken. Tengevolge hiervan heeft mej. Rijper enige maanden in de gevangenis te Utrecht doorgebracht.

Verscheidene der verdachten hebben zich ook bezig gehouden met het opsporen van spoorwegstakers, zo o.a. bij een overval ten huize van Veenendaal, waar enige spoorwegmannen werden aange troffen, die zij meenamen.

Verdachte Strasters, die hieromtrent werd ondervraagd, gaf zulke vage antwoorden, dat de president opmerkte: „U kent alleen maar dode mensen!”

Verdachte van Spankeren, die met een tweetal anderen de inval bij de fam. Voorthuizen verrichtte, arresteerde daar een viertal ondergedoken Joden, drie hunner werden gepakt, doch de schoonzoon van Zwaaf wist te ontvluchten, alhoewel een tweetal schoten op hem gelost werden.

De verklaringen van de diverse verdachten klopte niet altijd met elkaar en met hetgeen de getuigen verhaalden. Deze ingewikkelde zaak zal op 8 Juli worden voortgezet met het verhoor van nog enige getuigen en de behandeling van de overige punten der dagvaarding. De gehele afwikkeling zal nog minstens twee zittingen in beslag nemen.

In het verslag over de rechtszitting, dat wij gisteren publiceerden, wordt gesproken over het vinden van papieren bij de fam. Rijper, waardoor vele arrestaties volgden. Naar wij vernemen is dit onjuist. Wel werd in een zakboekje een viertal adressen gevonden en volgden hierop arrestaties, doch de gevangenen genomen personen zijn weer vrijgelaten, daar de adressen slechts van zakelijke aard waren en niets met de illegaliteit hadden uit te staan. Ook over het vinden van wapens geeft het verslag een onjuiste indruk. Slechts vier wapens werden gevonden, nadat men twee dagen het huis overhoop had gehaald.